

УДК 355.01

Кіт О.О.

Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна

РОЛЬ ЕКСПОРТУ ОЗБРОЕНЬ З УКРАЇНИ В ЕСКАЛАЦІЇ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Здійснено спробу визначити роль українського військового експорту в рамках деяких збройних конфліктів сучасності. В якості прикладу розглянуто три збройні конфлікти, де активно застосовувалося озброєння, закуплене в Україні, – Громадянська війна в Шрі-Ланці, Македонський конфлікт 2001 р., і Грузино-осетинський конфлікт 2008 р. Доведено, що експорт військової продукції з України може істотно впливати на перебіг і результати збройних конфліктів у державах-реципієнтах.

Ключові слова: збройні конфлікти, експорт озброєння, Україна.

Кит А.А.

РОЛЬ ЭКСПОРТА ВООРУЖЕНИЙ ИЗ УКРАИНЫ В ЭСКАЛАЦИИ ВООРУЖЕННЫХ КОНФЛИКТОВ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Предпринята попытка определения роли украинского военного экспорта в рамках некоторых вооруженных конфликтов современности. В качестве примера рассмотрены три вооруженных конфликта, в рамках которых активно применялось вооружение закупленное в Украине, – Гражданская война в Шри-Ланке, Македонский конфликт 2001 г., и Грузино-осетинский конфликт 2008 г. Доказано, что экспорт военной продукции из Украины может существенно влиять на протекание и результаты вооружённых конфликтов в государствах – реципиентах

Ключевые слова: вооружённые конфликты, экспорт вооружения, Украина

Kit A.

ROLE OF ARMS EXPORTS FROM UKRAINE ESCALATION OF ARMED CONFLICT IN THE MODERN WORLD

Attempt to determine the role Ukrainian arms exports within of some armed conflicts of modernity. As an example, three armed conflicts were considered : The civil war in Sri Lanka, the Macedonian conflict in 2001, and the Georgian-Ossetian conflict in 2008. Proved that the export of military goods from Ukraine may significantly influence the course and result of the armed conflict in the recipient State.

Key words: armed conflicts, arms exports, Ukraine

Тематика торгівлі українською зброєю є досить популярною в зв'язку з масою неоднозначних збройових контрактів, або ж скандалів, у яких згадується наша держава. Однак більшість робіт і статей на заявлену тематику носить скоріше публіцистичний характер, і на те, як вплинуло куплене в Україні озброєння на результат конфлікту, автори рідко звертають увагу. Серед

найбільш авторитетних дослідників, чий фокус уваги в роботах звернений на специфіку українського військового експорту, можна назвати Валентина Бадрака, Сергія Згурця і Сергія Максимова, чия спільна робота – „Культ: Збройний бізнес по-українськи” (2004 р.), є чи не єдиною фундаментальною спробою аналізу українського експорту зброї. На окрему увагу заслуговує ряд статей Андрія Цаплійенка, а також роботи Михайла Жирохова, який працює переважно у сфері авіаційної тематики. Однак практично всі роботи стосовно українського експорту

озброєнь з України або конфліктів, під час яких застосовано зброю, носять описовий характер. Детальний розгляд впливу українського озброєння на результат конфлікту *post factum* практично не зустрічається.

Метою статті є спроба визначити роль України в ескаляції міжнародних збройних конфліктів сучасності як експортера озброєння в зону конфлікту.

В якості об'єкта в роботі виступають збройні конфлікти сучасності, в яких принаймні одна зі сторін була імпортером озброєння з України. Детально були розглянуті три збройні конфлікти (Громадянська війна в Шрі-Ланці, Македонський конфлікт 2001 р., і Грузино-осетинський конфлікт 2008 р.), на перебіг яких українське озброєння вплинуло безпосереднім чином. Важливою особливістю цих конфліктів стало те, що українська зброя була імпортована або напередодні конфлікту, або контракт на постачання озброєння був укладений під час збройного протистояння. Слід зазначити, що тема не обмежується лише наведеними конфліктами. Також можна відмітити роль українського військового експорту у війні між Ефіопією та Еритреєю 1998-2000 рр., Громадянську війну в Чаді 2005-2010 рр., прикордонний конфлікт між Суданом і Південним Суданом 2012 р. та у суданському Дарфурі з 2003р., „заморожений конфлікт” навколо Нагорного Карабаху та інші.

Актуальність теми статті полягає в тому, що у зв'язку з сучасними збройними конфліктами часто згадується Україна в тому чи іншому контексті, виступаючи постачальником озброєння одній або кільком сторонам конфлікту, джерелом найманої або добровольчої військової сили. Найчастіше наша держава згадується в негативному сенсі як сторона, яка сприяє ескаляції конфлікту. Це загалом негативно впливає на імідж України на світовій арені. Значною мірою участь України у збройних конфліктах зумовлена такими чинниками: надмірна кількість залишених після розпаду Радянського Союзу запасів озброєння, військової техніки і боеприпасів, зайвих для істотно скорочених Збройних Сил України, достатньо розвинений військово-промисловий комплекс і велика кількість професійних військових, що залишилися незатребуваними вітчизняної армією.

Україна є одним із найбільш активних гравців на ринку торгівлі озброєнням. Це зумовлено такими факторами. По-перше,

наявність в Україні великої кількості військово-промислових підприємств, а також озброєння, що залишилися після виходу України зі складу СРСР. По-друге (і, на наш погляд, головне), це низький рівень цін на українське озброєння. Низька ціна зумовлює попит держав третього світу, тому саме вони і є основними імпортерами української зброї.

Першим із конфліктів розглянемо Таміло-Іламське протистояння на острові Шрі-Ланка. З чотирьох таміло-іламських війн, зброя з України застосовувалася в трьох останніх – Другій Іламській війні (1990 - 1995), Третій Іламській війні (1995 - 2002) і Четвертій Іламській війні (2006 - 2009). Суть конфлікту полягала в протистоянні сингальського уряду острова Шрі-Ланка і недержавним збройним формуванням організації „Тигри звільнення Таміл Ілама” (ТОТІ), яка виступає за створення незалежної тамільської держави на острові. У 2009 р. Вінаякамурті Муралідхаран (один із керівників ТОТІ перейшов у 2004 р. на бік сингальського уряду) заявив про те, що більшу частину озброєння „тиграм” постачали з України [1]. Серед згаданих Вінаякамурті видів зброї значилися навіть ракетні комплекси. Достовірність цієї інформації знаходиться під питанням. Відомо, що партнером України у військово-технічній сфері в цьому конфлікті був в першу чергу сингальський уряд, що підтверджується інформацією, переданою Україною в Реєстр ООН.

У 1995 р. сингалами були закуплені перші одиниці вертольотів Мі-24 (по суті, взято в оренду бо були повернуті Україні через 4 роки експлуатації), і декілька Мі-8 (див. табл. I). У процесі навчання шрі-ланкійських льотчиків, українські інструктори і самі брали участь у бойових вильотах [2]. Таким чином, вони були безпосередніми учасниками Третьої Іламської війни (1995-2002) і завдали дуже відчутних втрат силам ТОТІ. Пізніше з Україною був укладений контракт на поставку додаткових Мі-24, експлуатація яких продовжується в урядових військах і сьогодні.

У 1995-1996 рр. Україна продала уряду Шрі-Ланки мінімум три транспортні літаки Ан-32, і уклала контракт на майбутні поставки транспортної авіатехніки. Слід позначити, що, під час Таміло-Іламської війни обидві сторони відчували постійну потребу саме у повітряному транспорті, а тому цей контракт дозволив уряду Шрі-Ланки істотно збільшити мобільність

власних військ. Крім того, було продано шість МіГ-27, проте доцільність використання реактивної авіації у партизанських війнах дуже низька, а тому про їхнє бойове застосування у війні з ТОТІ немає ніяких відомостей. Відносно ТОТІ можна стверджувати, що ні про які легальні постачання зброї терористичній організації мови йти не може, проте існує думка, що ПЗРК „Ігла”, які з'явилися у тамільських бойовиків в 1990-і роки прибули на острів саме з України.

Очевидно, що Україна стала основним постачальником військової авіації для сингальської уряду, а оскільки авіація зіграла чи не ключову роль у розгромі ТОТІ в 2000-х, роль нашої держави в цьому конфлікті дуже висока. Умовно Україну можна назвати одним із основних постачальників озброєння шрі-ланкійського уряду. На початку 2012 р. стало відомо, що Україна і сингальській уряд мають намір обмінятися дипломатичними місіями, що у разі його реалізації може стати основою для укладання нових контрактів на постачання озброєння уряду Шрі-Ланки.

Під час конфлікту з албанською меншістю в Македонії в 2001 р., Україна тісно співпрацювала з цією державою. У цьому році Македонія уклала відразу кілька контрактів з Україною на постачання авіаційної техніки та бойових транспортних машин, а також на постачання 31 танка Т-72, 22 одиниці БТР-80, 11 одиниць БМП-2, 6 одиниць систем залпового вогню „Град”, 4 одиниці мобільних зенітно-ракетних комплексів „Стріла-10”, 4 одиниці штурмовика Су-25 (див. табл. I). Такої кількості і різновидів бойової техніки цілком достатньо для ведення повноцінної сучасної війни, тим більше для врегулювання міжетнічних конфліктів усередині такої держави, як Македонія. Всі перераховані контракти були укладені Македонським урядом з Україною вже у процесі відкритих збройних зіткнень з албанськими повстанцями.

Однак ще в 2000 р., був укладений перший, за всю історію співробітництва України і Македонії, збройовий контракт. У 2001 р. Македонії в період сепаратистської війни було продано 12 одиниць вертольотів Мі-24, а також 4 вертольоти Мі-8. Те що ця поставка передувала конфлікту в Македонії, не є свідченням того, що саме постачання озброєння з України сприяло ескалації конфлікту – етнічний конфлікт в Македонії назрівав досить давно [3, с. 269]. Стосовно використання відносно закупленої техніки у

бойових діях, то ключову роль зіграла авіація. Так, Мі-24 і Су-25 застосовувалися при боях за село Арачиново, що знаходиться в безпосередній близькості від столиці Македонії, і яке албанські бойовики вважали плацдармом для майбутньої операції із захоплення Скоп'є [4].

Слід також зазначити, що до 2001 року бойової авіації в армії Македонії не було, відповідно був відсутній спеціально навчений контингент. Застосування літаків і вертольотів під час конфлікту дає підстави припускати, що бойові вильоти здійснювали українські льотчики, які переганяли техніку в Македонію та навчали македонських пілотів [5]. Загалом якраз застосування авіації проти албанських сепаратистів у цілому поклато кінець збройному протистоянню, що разом із закупівлею в Україні озброєння сприяло вирішенню зазначеного конфлікту.

Варто, на наш погляд, розглянути україно-грузинські військово-торговельні відносини. У 1997 р. Україна продала Грузії 10 тренувальних літаків чехословацького виробництва L-29 Delfin. Це був перший офіційно укладений контракт на постачання зброї з Грузією. В кінці 90-х Грузії було продано декілька сторожових катерів, протикорабельних ракет і один ракетний катер (див. табл.1). Однак новий виток україно-грузинських відносин розпочався після „Революції троянд” і приходу до влади уряду Саакашвілі. Упродовж 2004 – 2007 років було укладено 18 контрактів на постачання різних видів озброєння, серед яких переважають домовленості на закупівлю ракетних і зенітно-ракетних комплексів. Такий тип озброєння особливо затребуваний при веденні бойових дій у гірській місцевості. Так само Грузинською Армією було закуплено багато бойової наземної техніки – танки Т-72 і їх різні модифікації, БТР, БМП, а також досить відомі станції радіотехнічної розвідки „Кольчуга-М”.

Є маса свідчень використання техніки вказаних типів під час збройного конфлікту в Південній Осетії в серпні 2008 р. Так, наприклад, Грузією були втрачені закуплені в Україні два вертольоти Мі-24 [6] і ракетний катер [7]. Що стосується наземної техніки, то безпосередні втрати Грузією танків, БМП і БТР під час боїв не перевищили 20 одиниць [8, с. 125]. Однак російською армією було захоплено близько 65 грузинських танків у якості трофеїв [9]. У цілому ж закуплена в Україні техніка здебільшого була морально застарілою

порівняно з озброєнням Російської армії. Крім того, Російська армія кількісно і якісно перевершувала Грузинську в плані технічного оснащення.

Масова закупівля Грузією військової техніки в Україні в 2004-2008 роках здійснювалася в рамках переозброєння грузинської армії [8, с.25], проте це не дозволило Грузії на рівних протистояти Російській стороні конфлікту. Натомість закупівлі в Україні наближали ескалацію конфлікту, тому що з кожним новим придбанням Грузія ставала все більш небезпечним гравцем на Південному Кавказі. Ключовим фактором ескалації конфлікту слід вважати все ж грузино-американську співпрацю, в тому числі і у військовому сенсі. Роль України зводиться до статусу „найбільшого постачальника озброєння” для Грузії, але разом із тим це озброєння не змогло себе проявити в повній мірі безпосередньо під час бойових дій.

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна виокремити кілька ключових тез, що характеризують кожний епізод військово-торговельної співпраці України з державами Македонії, Грузії та Шрі-Ланки. По-перше, закупівля зброї в Україні передувала збройному конфлікту, тобто в кожному з трьох випадків воно було безпосередньо застосовано після закупівлі, а не просто встало на облік збройних сил держав-одержувачів. По-друге, застосування зброї відбувалося в досить короткий термін після його поставки. Так, у Македонії бойова авіація, закуплена в Україні, застосовувалася під час боїв за село Арачиново 23 червня 2001, а переліт з Одеси в македонське місто Петрівці був здійснений 20 червня, тобто безпосередньо за три дні до початку бойових вильотів [10]. У випадку зі Шрі-Ланкою, вся придбана в Україні бойова техніка була застосована практично відразу після її поставки, а саму поставку було здійснено менше ніж за рік після укладення контракту. З 18 вже згаданих україно-грузинських контрактів, в 11 випадках поставки здійснювалися в період 2007-2008 років, тобто безпосередньо за 1-1,5 року до початку грузино-осетинського конфлікту.

Таке оперативне виконання замовлень Україною пояснюється характеристиками самого озброєння. По суті, в усі трьох випадках було продано вже готове, виведене (спеціально для продажу) зі складу збройних сил, або просто списане озброєння. Україна розпродас морально застарілу спадщину радянської армії. Оперативність продажу

пояснюється укладенням контрактів по вже готовим одиницям озброєння.

Слід підкреслити також характер розглянутих конфліктів, під час яких було застосовано закуплене озброєння. Практично всі вони мають етнічний характер: сингалотамільське протистояння на Шрі-Ланці, македоно-албанське в Македонії і грузино-осетинське в Південній Осетії. І хоча всі наведені приклади конфліктів є скоріше етнополітичними, ніж етнічними, все ж ключовим чинником поділу сторін у ньому відіграє саме етнічна складова, або етнічна самоідентифікація. Крім того, конфліктам передувала етнічна напруженість у регіонах, що тривала мінімум кілька років, однак, не дивлячись на це, Україною укладалися контракти з різними сторонами-учасниками такої напруженості.

Напрошується висновок про те, що закупівля однією із сторін доступного озброєння в Україні, потенційно веде до ескалації конфлікту в регіоні. І це дійсно так. Низька ціна українського озброєння привертає увагу держав третього світу (яким в основному і характерна етнічна напруженість підкріплена сепаратистською діяльністю), для яких першорядне значення має швидкість поставки озброєння в зв'язку із загостреним конфронтацією сил, етносів і т.д. Тут важливим є те, що в деяких випадках з Україною укладався договір про оренду певних видів озброєння (Су-25 в Македонії, вертольоти Мі-24 на Шрі-Ланці), що підтверджує думку про те, що до українського озброєння звертаються в разі гострої потреби вирішення конфлікту.

Відзначимо також, що доля конфлікту в Шрі-Ланкійському і Македонському протистояннях вирішувалася на користь держави-реципієнта, що використовувала українську зброю. Окремо слід розглядати грузино-осетинський конфлікт, в якому був присутній третій учасник – Росія. Російська армія апіорі є більш високотехнологічною, і в цілому саме вона вирішила результат Грузино-осетинського конфлікту. Тому озброєння, закуплене в Україні для боротьби з армією Південноосетинської республіки, не змогло конкурувати зі збройними силами Росії, тобто його застосування не відповідало цілям, для виконання яких його було придбано.

Окремо відзначимо, що така стратегія не є визначальною для української торгівлі озброєннями. Крім продажу вже готових одиниць техніки, практикується так само виробництво сучасних одиниць озброєння на

військово-промислових підприємствах України. Прикладом тому може послужити контракт 1996 р. на постачання 320 танків Т-80УД Пакистану. Контракт був виконаний в 1999 році, а його приблизна сума склала близько 650 млн. доларів [11, с. 68]. У 2009 р. був укладений контракт з Іраком на поставку 420 одиниць БТР-4 на загальну суму близько 460 млн. доларів. Також Україна є великим постачальником різних військово-транспортних літаків АНТК ім. О. К. Антонова державам африканського регіону.

На наш погляд, слід відзначити і феномен „найманства”, якій має місце в рамках розглянутої проблеми. У всіх трьох зазначених конфліктах мали місце епізоди, коли вказувалося на факт участі українських військових інструкторів льотчиків (Македонія, Шрі-Ланка) або фахівців військ ППО (Грузія) у військових операціях. Це ще раз доводить той факт, що Україна, крім поставок зброї та навчання контингенту військових держав-покупців, надає також послуги з експлуатації цього озброєння в зонах збройних конфліктів. Однак ця тема є досить спірною, і неспростовних свідочтв

участі українських громадян у таких конфліктах немає.

Таким чином, можна зробити висновок: українське озброєння має безпосередній вплив на ескалацію конфліктів у державах-реципієнтах. У всіх трьох розглянутих конфліктах має місце співпраця з Україною в період загострення внутрішніх етнополітичних суперечностей у державах-реципієнтах, або й безпосередньо під час відкритого збройного протистояння. Низька ціна, наявність вже готової до відправки техніки, можливість інструктажу і навчання українською стороною – все це привертає увагу потенційних партнерів, для яких особливо гостро стоїть проблема швидкості поставки озброєння для його безпосереднього застосування, а не реформування армій в довгостроковій перспективі. Разом із тим, Україна зберігає позиції у світі як виробник і постачальник високотехнологічного і сучасного озброєння. Дослідження цих висновків на прикладі інших збройних конфліктів сучасності планується провести в подальшій науковій роботі автора.

Постачання зброї Україною в Грузію, Македонію і Шрі-Ланку в період 1991-2012р.

(складено на основі Реєстру Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем миру СІПРІ[12], реєстру звичайних озброєнь ООН з уточненнями з інших джерел).

Отримувач	Кіл-сть одиниць	Найменування зброї	Опис зброї	Рік угоди	Рік Постачання
Грузія	10	L-29 Delfin	УТЛ	1997	1997
	2	Пр.-205П	Патрульний катер	1998	1998
	5	П-15М	ПКР	1999	1999
	1	Пр.-206МР	Ракетний катер	1999	1999
	12	2С3 „Акація”	САУ	2004	2004-2005
	52	БМП-2	БМП	2004	2004-2005
	30	БТР-80	БТР	2004	2004-2005
	7	Мі-24П	Бойовий вертоліт	2004	2005
	2	Мі-8МТВ	Вертоліт	2004	2005
	110	Т-72А/Б	Танк	2004	2005-2007
	6	„Оса-АК/АКМ”	ЗРК	2005	2006-2008
	48	9М33	ЗУР	2005	2006
	2	36Д6-М	РЛС	2005	2006
	5	2С7 „Пион”	САУ	2006	2007
	2	„Бук-М1”	ЗРК	2006	2007-2008
	96	9М38	ЗУР	2006	2007-2008
	6	БТС-5Б	БРЕМ	2006	2007
30	БТР-70	БТР	2006	2008-2009	

	400	„Комбат”	ТКР	2006	2007
	12	L-39C Albatros	УТЛ	2006	2007
	15	БМП-1У	БМП	2007	2008
	4	„Кольчуга-М”	РТР	2007	2008
Македония	12	Мі-24В	Бойовий вертоліт	2000	2001
	4	Мі-8МТ	Вертоліт	2000	2001
	4	„Стріла-10”	ЗРК	2001	2001
	6	БМ-21 „Град”	РСЗВ	2001	2001
	11	БМП-2	БМП	2001	2001
	22	БТР-80	БТР	2001	2001
	100	9М37	ЗУР	2001	2001
	4	Су-25	Штурмовик	2001	2001
	31	Т-72	Танк	2001	2001
Шрі-Ланка	12	БМП-1	БМП	1994	1994
	4	БМП-2	БМП	1994	1994
	3	Ан-32	Транспортний літак	1995	1995
	4	Ан-32	Транспортний літак	1995	1996
	6	Мі-24Д	Бойовий вертоліт	1995	1995-1996
	3	Мі-8МТ	Вертоліт	1995	1996
	3	Мі-24В	Бойовий вертоліт	1998	1999
	6	АІ-25	Авіаційний двигун	2000	2001
	9	Мі-24П	Бойовий вертоліт	2000	2000-2001
	6	МіГ-27М	Винищувач-бомбардувальник	2000	2000
	1	МіГ-23УБ	Винищувач-бомбардувальник	2000	2000
	4	МіГ-27К	Винищувач-бомбардувальник	2006	2006

ЛІТЕРАТУРА

1. Украинское оружие всплыло" на Шри-Ланке [Електронний ресурс] // Правда.ру. – Режим доступу: <http://www.prawda.ru/world/formerussr/ukraine/27-01-2009/299949-tamililam-0/>
2. Дьявольские колесницы Шри-Ланки / Air Forces Monthly, апрель 2011 г. [Електронний ресурс] // Перископ.2. Режим доступу: <http://periscope2.ru/2011/04/13/2833/>
3. Мартынова М. Балканский кризис: народы и политика / М. Ю. Мартынова. – М.: Старый сад., 1998. 466 с.
4. Валецкий О. Краткая история войны в Македонии [Електронний ресурс] // ArtOfWar. Творчество ветеранов последних войн. Режим доступу: http://artofwar.ru/w/waleckij_o_w/text_0380.shtml
5. Цаплиенко А. Секретная миссия украинцев в Македонии [Електронний ресурс] // Подробности. – Режим доступу: <http://podrobnosti.ua/projects/kilometr/2002/08/24/34411.html>
6. Аладашвили И. Потери ВВС Грузии были минимальными / И. Аладашвили. // Авиация и время. 2008. № 6. С. 19
7. Потери флота Грузии [Електронний ресурс] // Сводные данные по пятидневной войне с Грузией. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/afivedaywar/Home/genavylosses>
8. Барабанов М.С. Танки августа / .С.Барабанов, А.В.Лавров, В.А.Целуйко. М.: Центр анализа стратегий и технологий., 2009. – 144 с.
9. Российская армия не стала вооружаться трофейной грузинской бронетехникой [Електронний ресурс] // Лента.ру. Режим доступу: <http://lenta.ru/news/2009/06/17/trophy/>
10. Жирохов М. Воздушная война в Югославии. Часть 3 [Електронний ресурс] // Уголок неба. – Режим доступу: <http://www.airwar.ru/history/locwar/europe/yuairwar/yuairwar03.html>

11. Бадрак В. Культ: оружейный бизнес по-украински / В.Бадрак, С.Згурец, С. Максимов. – К.:Defense express., 2004. 304 с.
12. Стокгольмский институт исследования проблем мира [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.sipri.org/>
13. Реестр ООН по обычным вооружениям [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.un.org/disarmament/convarms/Registrar/>

УДК 316.65

Прошин Д. В.

Дніпропетровський університет
ім. Альфреда Нобеля

„МАРКЕТИНГОВІ” СТРАТЕГІЇ ТЕРОРИЗМУ

Аналізується феномен „маркетингових”, „м’яких” стратегій тероризму („подачі” та „легітимації” терористичного насильства). Визначено основні „маркетингові” стратегії (як-от стратегія сегментування аудиторії, стратегія позиціонування, стратегія використання маркетингових комунікацій). Розглянуто обставини, за яких „м’які” стратегії тероризму можуть виявитися відносно ефективними. Висунуто декілька пропозицій щодо протидії цим стратегіям.

Ключові слова: тероризм, „маркетингові” стратегії тероризму, аудиторія, мас-медіа.

Прошин Д. В.

„МАРКЕТИНГОВЫЕ” СТРАТЕГИИ ТЕРРОРИЗМА

Анализируется феномен „маркетинговых”, „мягких” стратегий терроризма („подачи” и „легитимации” террористического насилия). Обозначены основные „мягкие” стратегии (такие, как стратегия сегментирования аудитории, стратегия позиционирования, стратегия использования маркетинговых коммуникаций). Рассмотрены обстоятельства, при которых „мягкие” стратегии терроризма могут оказаться сравнительно эффективными. Выдвинуты некоторые предложения относительно противодействия этим стратегиям.

Ключевые слова: терроризм, „маркетинговые” стратегии терроризма, аудитория, масс-медиа

Proshin D.

„MARKETING” STRATEGIES OF TERRORISM

In the article, the phenomenon of „marketing”, „soft” strategies of terrorism (i.e. those of „presenting” and „legitimizing” terrorist violence) is analyzed. Main „soft” strategies (such as strategy of segmentation, strategy of positioning, strategy of using marketing communications) are outlined. Circumstances under which „soft” strategies of terrorism may be relatively effective are considered. Some suggestions with regard to blocking the effect of these strategies are made.

Key words: terrorism, „marketing” strategies of terrorism, audience, mass media.